

KLUBOVÁ PUTNA

Večer se sci-fi — duben + úvodník

Tak vás vítáme u jubilejního 5. čísla Putny. Stejně jako v předchozích číslech, i tentokrát jsme pro vás připravili pestrou směsku beletrie, článků, hodnocení, seznamů, oznámení a jiných textových útvarů, které vám doufejme pomohou ukrátit čas u zubaře nebo zpříjemnit jízdu nějakým dopravním prostředkem. Pokud jde o uveřejňování prací zahraničních autorů, průběžně si vybíráme a kontaktujeme autory z anglofonní oblasti, kteří budou ochotni poskytnout některou ze svých prací k otisknutí v Putně. A pokud nám to nevyjde u Američanů, Britů, Australanů či Kanadánů, zkusíme se poohlédnout po nějakém slovanském. Držte nám palce a v mezičase si třeba přečtěte, co se událo na poslední klubové slezině. Tentokrát jsme si dělali poznámky dva, takže se máte věru na co těšit. Když jsem teď nahlédl do svých poznámek, všiml jsem si, že jsem si mezi řečí napsal, že schůzky klubu se pomalu mění v písámu. Počet zapisujících si totiž roste lavičkovitě, takže se ještě párkrát sejdem a už si budeme jen dopisovat.

Dubnová schůzka proběhla ve znamení uzavření naší sci-fi soutěže. Nejprve jsme hodnotili výtvarné práce. Počínali jsme si opravdu pečlivě, zkritizovali jsme, co se dalo. Výsledky výtvarné i literární části soutěže se zřejmě objeví na jiném místě tohoto čísla Putny. V dalším průběhu schůzky jsme stačili probrat spoustu nejrůznějších témat: od H. Bosche přes Maxwellova démona až po „trubicí bláznů“ a otázky vzniku a rozšiřování ozónové díry. Diskuze se rozvinula kolem tématu, které nás všechny zajímá: elektromagnetický smog. Jaký má vliv na organismus? Jeho vliv na kosti je prý velký, způsobuje prý nárůst kosterních nemocí. Nebezpečný může být i vliv mobilních telefonů na mozek (stačí se podívat na debily s mobily). V Austrálii prý začal probíhat tříletý test, který má prokázat vliv VKV záření na mozek. Uvidíme, co z toho za ty 3 roky vzejde. A nakonec jsme řešili otázku bezdomovců a možností jejich přežívání v lese a na nádražích. Spor byl o odpověď na otázku, zda bezdomovci chtějí utéct od lidí, postavit si v lese

zemlanku a žít tam sami pro sebe. Anebo zda jim lépe vyhovuje přežívání v centru města na hlavním nádraží. Ač sami nemáme osobní zkušenosti ani s jednou výše zmíněnou formou života, hájili jsem své názory skutečně s přesvědčením. Čímž jsme se dostali ke stresovým situacím a chování lidí. A pak jsme se již raději rozešli.

Protože ZT stačil postihnout jen zlomek toho, co se událo na posledním klubovém sletu, nezbyvá mi než pár řádků doplnit. Pro nedostatek místa spíše jen telegraficky. Hvězdářsky zaměřený časopis Hvězdník se postupně lepší, co nevidět už bude alespoň částečně srovnatelný s Putnou. V souvislosti s debatou o způsobu digitalizace výtvarných prací jsme probrali výhody a nevýhody digitálních fotoaparátů, abychom se nakonec dohodli, že obrázky nafotím starým dobrým Zenitem. Stručně jsem přítomné seznámil s projektem kovového anděla, který se touto dobou vztýčuje kdesi v Británii. Původně jsem o něm chtěl napsat zprávičku do tohoto vydání Putny, nakonec z toho ale asi sejde. Tedy, sešlo. Nakladatelství Millenium Publishing pokračuje v nastolené cestě vydávání českých autorů, protože před časem vydalo další tři svazky. Tentokrát šlo o práce Jana Weisse, Karla Čapka a J. M. Trosky. Chystají se i další knihy, to jsem si ale nepoznamenal, takže vám to ani neřeknu. V souvislosti s Maxwellovými démony a trubicemi bláznů přišlo na přetřes i tepelné čerpadlo, které mohou využít zejména ti, kdo bydlí v blízkosti vody (není-li ovšem právě povodeň). Stačí na přitápění v přechodných obdobích (jaro, podzim), kdy ještě (už) nepanují příliš velké mrazy. Návratnost vložených nákladů se odhaduje zhruba na 10 let, takže je dobré poříditi si trubky z materiálu, který vydrží o něco déle. Pokud použijete díly z kompresorové chladničky, návratnost nákladů bude ještě o něco kratší. Zajímavý je názor na hustotu či tloušťku ozónové vrstvy. Podle některých odborníků za mizení ozonu nemohou freony, ale sluneční vítr a četnost bouřek. Nicméně freony přesto zase tak nevinné nejsou.

O LIDECH A MÍSTECH

Pavel Houser

Kožlej

Kožlej se zabýval teoretickým výzkumem jednotlivých druhů smrti. Přemýšlel o tom, jakým způsobem odchodu z tohoto světa by dal přednost a vyšly mu dvě favorizované varianty: být přejet přistávajícím, eventuálně i startujícím letadlem a nebo uhořet při požáru krematoria. Kožlej si představoval, že by se stal malířem pokojů, dostal za úkol vymalovat smuteční halu krematoria veselými motivy, během práce by v budově vypukl požár, on by už nestihl uprchnout a uhořel.

V jisté fázi svého fantazírování však Kožlej usoudil, že úvahami o smrti na sebe skon jaksi nepřímo přivolává. Upadl tedy do opačné krajnosti a snažil se zcela vytěsnit svoji leteckou i malířskou minulost. Vyřadil z knihovny publikaci pojednávající o letadélku Káněti. Nenechal si vytapetovat obývací pokoj a vyhýbal se obloukem všem štětkám. Později mu kdosi vysvětlil, že se jedná pouze o slovní hříčku a v tomto konkrétním případě mu riziko uhoření v krematoriu bezprostředně nehrozí.

Kožlej, balancující neustále mezi extrémy, propadl nyní velmi bezstarostnému a hýřivému způsobu života, který se mu však stal osudným. Nakonec po několika velmi bujně prožitých letech zahynul na jistou velmi bolestivou pohlavní nemoc – po hlavě mu prošel šilený slon prchající z místní botanické zahrady.

Ve městě vypukl následkem této události požár, při němž vyhořela většina čtvrtí. Pouze budovy místního krematoria se zuřící plameny ani nedotkly.

Městská knihovna

Kasiopea se živila jako travička koní. Vlastně to nebylo přesně takhle, ale tvrdila něco podobného. Později ji prý zastřelil z houpacího křesla jeden slavný spisovatel. Ublíáš by velmi rád udělal něco podobného, ale ještě by během celého aktu vyžadoval možnost bezplatné konzumace piva. Kromě toho si kladl ve svých smělejších cílech již jen jedinou podmínku: Nechtěl, aby k činu došlo v pražské Městské knihovně. Chovat se na tomto místě slušně, neplivat na chodbě a spláchnout po sobě záchod patřilo k jednomu z mála zásad, které Ublíáš dosud konzervativně dodržoval.

Zvlášť od doby, kdy asi před rokem a půl městskou knihovnu zavřeli a on do ní tím pádem ztratil přístup.

Peripetie, kterými prošel jeho vztah ke knihovnici jménem Kasiopea, se mu z delší perspektivy zdály být naprosto neuvěřitelné, ale nakonec musel chtít nechtě připustit, že i tak šokující věci se v Městské knihovně stávají. Nevěděl však, zda je celá záležitost součástí Hry a nebo zda k ní došlo spontánně.

Ublíáš byl zkrátka špatný čtenář.

Restaurace Divčí hrady

Bývalí spolužáci se toho dne sešli v restauraci nedaleko Jezírka v Prokopském údolí v počtu pouhých dvou. Dorazil totiž jenom líný Kožlej a Jurchen, který od druhého ročníku obýval třetí lavici u okna a často bodal kružítkem před sebou sedící Pelikánovou. Vulson toho dne zabloudil během hledání magických artefaktů v Krčském lese, Zachariáš odjel těžít zlato k pramenům Cidliny a Edmund se zrovna musel zúčastnit zasedání správní rady jednoho z předních bankovních domů. Ostatní měli snad podle složitých a stále se samovolně měnících pravidel Hry sraz v nějakém jiném podniku a nebo je nemilosrdný mechanismus výběru již dávno identifikoval jako hlupáky a nebylo jim tedy dále souzeno na gigantické akci participovat. Z celého bývalého áčka proto zbývali pouze oni dva, Kožlej a Jurchen.

„Praha je zvláštní místo, takové magické,“ začal hovor Jurchen, jakmile se napil piva a snížil tak teplotu svého těla na hodnotu, kdy jeho mozku už nehrozilo bezprostřední nebezpečí z přehřátí. Sice kdysi slyšel, že na vedro je nejlepší teplý čaj, ale tak blbý Jurchen nebyl, aby věřil všemu, co se mu okolí snaží namluvit. Uměl si udělat na věci vlastní názor a rozhodně nebyl od pravdy dál než ti, co jenom papouškovali postřehy, které jim kdosi umně podsunul.

„To je teda pěkná blbost, co je na Praze prosím tě zvláštního? Jak tě taková pitomost mohla vůbec napadnout?“ odporoval Kožlej. Ani on si nenechal jen tak snadno vnutit názor, který jeho mozku tak úplně nevyhovoval. Kdysi četl knihy Carlose Castanedy, kde se hovořilo o nutnosti pohnout slučovací bodem a dlouhým magickým tréninkem se zbavit iluzí, jež nám vnucuje okolí v rodině, médiích, škole a zaměstnání. Kožlej si

posunul slučovací bod tak, že zavrhl vše, co se říká ve škole, zaměstnání i médiích. Navrch zavrhl i samotného Castanedu a jeho trapný magický trénink. Jedině iluze, které nám vnucuje rodina, Kožlej nezavrhl, protože potom, co promyšleně utrápil své rodiče, žádnou rodinu neměl a k jeho největším koníčkům patřila nikdy přesně nedefinovaná Hra a riskantní spekulace na pokles akcií.

„Máš pravdu, zmýlil jsem se,“ musel uznat Jurchen.

Ťuhýk

Ťuhýk jednou seděl v restauraci, kde se hrála Hra. Kromě něj zde byl už jenom Kropok a Kuliška.

„Nikdy jsem neslyšel, že by holky chodily do restaurací,“ durdil se Kožlej jako nějaký starý mrzout (ve skutečnosti to byl jenom mladý mrzout).

„Nazdar kluci. Vás už jsem neviděla. To víte, mám moc práce, děti a tak. A navíc, ani jste nebyli na posledním třídním srazu...“ Kuliška si dala nohu přes nohu a kabelku přehodila přes opěradlo židle.

Kropok si ve strašných rozpacích otřel ruku do špinavých kalhot. Ťuhýk ze sebe vypravil něco nesrozumitelného. Jurchen řekl, že si musí zatelefonovat a odešel. Nikdo nevěděl, zda tím míní odejít na záchod a nebo skutečný telefonát. Ťuhýkovi náhle zařehotal v kapse Pegas.

„Pane Kropoku, co se děje?“ zeptal se do sluchátka. Po celou dobu, kdy se tito lidé znali, se zásadně oslovovali příjmeními a vykali si. Nechtěli totiž navozovat pocit nějaké intimity, chladná zdvořilost jim byla mnohem bližší.

„Ježíšmarjá, ty seš debil, nechápeš vtip,“ zakřičel Ťuhýk vztekle do sluchátka a zavěsil. Brzy se zase vrátil ke stolu a oba dva se rozesmáli.

Tohle se jim opravdu povedlo.

Kuliška

„Vyprávíme si zrovna historky, jak už to ve hře chodí,“ řekl jednou Ťuhýk své bývalé spolužačce.

„Teď jsi na řadě ty, řekni něco veselého.“ přidal se Kropok.

„Jé kluci, já si teď na nic nepamatuju. Mám teď hodně práce s dítětem...“

„Je to hrozné, s jakými blbci jsme chodili do školy,“ řekli Ťuhýk a Kropok současně.

Centrum města

Pražské centrum je blbé. Jsou tam hnusné památky, hnusné točité uličky, všude samá dlažba. Soudnému člověku je zde na zvracení a to je také

to jediné, k čemu je dlažba v pražském centru použitelná. Inteligentní jedinci však i tyto aktivity raději vykonávají na periferii, spekuloval jednou Klotrle.

Pro poněkud abstraktní filozfování měl odedávna jistou slabost.

MUDr. Mantinelli a Ing. Houba

Doktor Mantinelli, jak už jeho jméno a národnost naznačuje, nebyl příliš inteligentní. Co se však drobnému italskému mužíkovi nedostávalo na rozum, to mu osud bohatě vynahradil mocí, jež Mantinellimu jeho velmi neprofesionálním řízením připadla. V bohnické léčebně totiž rozhodoval o tom, kdo z internovaných chovanců bude propuštěn na druhou stranu barikády. Onen klíčový pohovor sestával především z otázek na autority maleb v Sixtínské kapli a Leonardovy vynálezy.

Mantinelli důsledně trval na tom, aby ze dveří jeho ordinace odstranili vizitku se slovem lékař, protože právem soudil, že tento termín dává etymologicky sice pochopitelné, ale jinak od základu falešné asociace o Mantinelliho pracovní náplni.

Příbuzní pacientů trávili značnou část svého času v univerzitních knihovnách a návštěvní hodiny byly téměř bezesbytku vyplněny diskusemi o italské renesanci. Mantinelli nebyl nikdy oblíbený a pro jeho současnou intelektuální omezenost i prakticky neomezenou moc byl obvykle znám pod vcelku vystihující přezdívkou Mantinel. Všech sedmáct osobností dvanácti chovanců jeho pavilonu jej svorně nenávidělo.

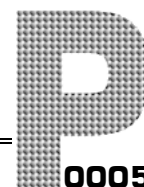
Mantinellimu se stal osudný Ing. Houba, dle diagnózy sexuální agresor, který s doktorem uzavřel několik obchodů týkajících se ojetých automobilů. Ing. Houba měl však kromě titulu, sexuálního apetitu a všeobecného motoristického přehledu rovněž právnického ducha, protože doktora Mantinelliho na základě uzavřené smlouvy ošklivě ošidil. Mantinelli si od té doby dával velký pozor na dobré právníky, neboť oprávněně soudil, že se mezi nimi nachází velké procento sexuálních agresorů.

Později zatrpkl, spálil svoji Božskou komedii i Dekameron a dal se na homeopatii; při libovolných potížích důsledně předepisoval milionkrát naředený toxin, který vylučuje bakterie způsobující syfilidu.

Takový hloupý člověk a kam až to dotáhl!

Jezírko v Prokopském údolí

„Nojo, když nemůžu pít a nemůžu si dát pivo,“ mudroval

takhle jednou Klotrle, „co mi zbývá. Hej, číšníku,“ zavolal na vrchního, který na první pohled připomínal Krakonoše, „Dám si rum! Co se týče toho jezírka, je to dobré místo, ale pouze v zimě. V létě se tam koupou děti.“

„Já to tam v zimě znám,“ chtěl se Jurchen blýsknout svými znalostmi. „Připomíná to tam Brány Morie, co byly nakreslený na jednom obrázku.“

„Tak ty si četl Tolkiena,“ zaradoval se Klotrle, že jeho přítel konečně projevil slabost. „Byl to debil a pedofil,“ dodal vítězně.

„To skutečně byl, ale tys ho četl taky,“ nedal se Jurchen. „A sám víš,

jak to končí... Elfama to začíná, ale končí to...“

„Jak to myslíš, já přece skončil dobře,“ Klotrle do sebe nasál dvojitý rum a párátkem trochu poškádlil několik zažloutlých zubů.

„To je pravda, ale protože včas přestal,“ Jurchen měl po druhém pivu dobromyslnější náladu. „Nebudeme se ale přece hádat o blbostech. Spíš by mě to zajímalo v souvislosti s tím Jezírkem. Myslíš, že by v něm mohlo něco žít?“

„No nevím, ústí do něj kanál a koupou se v něm cikáni. To by žádný zvíře nepřežilo.“

„Nejen děti, ale i cikáni?“ zhrozil se Klotrle.

„Jo.“

„V zimě se v něm děti ani cikáni nekoupou,“ chystal se tonoucí Klotrle stébly.

„Ale kanál tam ústí stejně,“ nedal se Jurchen.

„Třeba zamrzne.“

„A nebo tý nestvůře kanál nevadí.“

„A kdyby tam nic nežilo, stejně je hezký se na něm procházet, když je zamrzlý.“

„Jo, tyhle kraje jsou pěkný. Mnohem lepší, než ta poblitá dlažba v centru

města...“ uzavřel debatu Jurchen.

Klotrle se kdovíproč strašlivě začervenal a brzy na to odešel domů.

Dýměj

Když Dýměj ještě pracoval jako hostinský na předměstí Chomutova, objednal si u něj jeden z hostů teplý párek. Zatímco jej Dýměj připravoval vzadu v kuchyni, uslyšel náhle z výčepu příšerné rány.

„Co se to tady děje,“ přiběhl rychle zpátky.

„Házíme židle do sklepa,“ odpověděl mu člověk, který si před chvílí objednal párek.

„Vo co ti de?“ dodal ještě.

„Já jenom...“ bránil se zaskočený výčepák.

„Tak mazej pro párek,“ poručil host Dýmějovi.

Když se Dýměj toho dne vracel z práce do své družstevní dvougarsoniéry, překvapil ho náhle nějaký člověk s nožem. „A mám tě, chlapečku,“ vykřikl a bodl.

Dýměj se bolestí strašně klepal a měl tak stažené svaly, že do něj přivolání doktoři museli chvíli kopat, aby upadl do bezvědomí a nuž šel z rány vůbec vytáhnout.

Když o dva dny později na Dýměje kdosi záutočil s vrtákem a se slovy: „Chci vědět, jestli máš v hlavě piliny,“ pověsil výčepácké řemeslo na hřebík, otevřel si kavárnu, oblékl si turban a začal kouřit vodní dýmku.

Kropok s Dýmějem často diskutoval o problémech islámského fundamentalismu a chovu rosomáků. Jednou se takhle dostali i do jakési televizní zpravodajské relace, ale ke konečnému závěru stejně nikdy nedospěli.

Sudety

Jezinka měl chatu nedaleko jakéhosi sudetského hřbitova. Nemovitost se nacházela v krajíně úplně mrtvé, kde nerostla ani tráva, jenom kosti. A i ty spíše na zemi jen tak ležely a většinou se rozpadaly, jakmile na ně nějaký zvědavce šlápl.

Když Jezinka jednou jel vozem z místní arabské čajovny, narazil do budovy rovněž místní sklárny. Přivolaný doktor Mantinelli zavolal jeho manželce, údajně proto, aby se zeptal na číslo vozu:

„Proboha, snad se s tím autem něco nestalo a nesesedl v něm manžel?“ zhrozila se dobrá žena.

„To opravdu nevím, protože onen vůz je úplně na kaši,“ řekl Mantinelli vesele a zavěsil.

Jezinka neměl z vývoje událostí žádnou zvláštní radost a i přes zlomenou nohu se rozhodl Mantinelliho dostihnout, ten ale rychle získal dostatečný náskok a když navíc začala sněhová vánice, všechny stopy svál vítr a MUDr. Mantinelli zmizel svým pronásledovatelům v dálce.

Krčský les

Kloktal měl rád zvířata. Kromě dobře známé epizody s papouškem mu jednou v nějakém baru darovali psa. Kloktal se jej pokoušel cvičit v posledním metru, ovšem na stanici Roztyly se zvíře proti vůli cvičitele vzbouřilo a prchlo z metra přímo do Krčského lesa. Mladý kynolog jej sice pronásledoval, ale bezvýsledně. Sehnul tedy zrak k zemi a rozhodl se, že bude psa (jehož mezitím trochu familiárně pokřtil Kriplík Vacek, podle bolševického primátora města, po němž se stanice

Roztyly kdysi jmenovala) pronásledoval ztemnělým lesem podle stop a zápachu.

Ačkoliv podle všech nejen statistických zákonitostí by byla honba nutně zakončena neúspěchem, Kloktal přesto nakonec vytouženého cíle dosáhl. Nedaleko rybníka doběhl k jakémusi plotu, za nímž se ozýval štěkot. Kloktal se domníval, že primátor Vacek nějak přeskočil plot a teď se nemůže dostat zpět, a proto přes ohradu s nemalými obtížemi přešel. Vzápětí byl napaden psem bas-kervillským a posléze vyšel z nedalekého domku nějaký člověk a rozkopal mu obličej červenými vodnickými holinkami.

Kloktal se však nakonec natolik zmátořil, že dokázal odejít pryč po svých. Kdesi mezi paneláky jižního města skutečně našel svého psa (teď na něj volal „Gagarine“, to proto, že teď už se nacházel nedaleko stanice Háje).

Dostal se však znovu do sporu, poněvadž ukrajinský podnikatel, který vedl Gagarina na vodičku, jej Kloktalovi nechtěl vydat. Kloktal dohnal celou záležitost do krajnosti a případ se dokonce projednával soudně, přičemž skončil Kloktalovým přemístěním do protialkoholní léčebny.

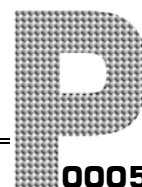
Kloktal

Kloktal rád vzpomínal na pobyt v protialkoholní léčebně.

Během rekonvalescence se seznámil s řadou umělců a členů akademických obcí. Tak začala jeho strmá kariéra, na jejímž konci byl, ač původní profesí zubní laborant, zvolen za rektora filosofické fakulty University Karlovy. Jenom z toho důvodu se s ním Jezinka také po celou dobu stýkal, protože ačkoliv notně pohrdal intelektuály, přece jen uznával, že je dobré mít mezi nimi svého trojského koně.

Kloktal jednoho dne zatelefonoval Kožlejovi a zeptal se ho, zda nechce zachránit život sedmnácti nevinným lidem. Kožlej odpověděl, že rozhodně ne, že něco takového samozřejmě naprosto nepřichází v úvahu a jak Kloktal vůbec na takovou blbost přišel. Kloktal se vzápětí zeptal, zda Kožlej nechce zachránit život alespoň sobě. S tím oslovený souhlasil. Slovo dalo slovo a Kloktal Kožlejovi doporučil, aby zavřel oči, zacpal si pěnovými špunty své velké uši, vlezl do horké vody ve vaně, dal si tam model bitevní lodi Kaga a v této situaci setrval alespoň dvě hodiny.

Kožlej to všechno sice slíbil, ale pak raději odešel k psychoanalytikovi. Kloktal mu druhý den zatelefonoval a strašně děkoval za to, že Kožlej zachránil tolik lidských životů. Kloktalův

vlastní život se mu však bezpochyby zachránit nepodařilo, protože jeho tělo našli nedaleko dálnice na místě zvaném Chodovec. Za příčinu smrti byl označen pád z výšky přibližně čtyřiceti metrů a okolnosti smrti nikdy nebyly uspokojivě vysvětleny, nebo to vysvětlení alespoň nikdo Kožlejovi neřekl.

Takový byl tedy rektor Kloktal a Jezinka se dnes sám sebe u püllitru často ptá, zda jej zpětně může považovat za svého přítele.

Konzervativce Bingo

Binga jednou v Krčském lese překvapil pes a zaštěkáání se srdci toho člověka stalo osudným. Takové jsou konce dnešních mladých konzervativců. Zdivočelý Kriplík Vacek pak Binga sežral, protože po lese běhal už dobrých několik neděl a byl pořádně vyhládlý. Neopovrhl tedy ani Bingem, třebaže jeho ekzém nepůsobil vůbec chutně. Takové jsou konce mladých konzervativců, když se někdy pokusí žít naplno.

Elizabeth a Ublíáš

Ublíáš jednou seděl v ordinaci a líčil problematiku svého platonického vztahu k Elizabeth.

Doktorka však zřejmě hluboké nuance příliš nepochopila, protože do kolonky, vyjadřující vztah pacienta k opačnému pohlaví, napsala jediné slovo: neuspokojivý. Ublíáš si strašně moc přál, aby tam připsala něco, co by věci uvedlo na pravou míru, např. šíleně neuspokojivý, neuspokojivý a frustrující a nebo neuspokojivý a šílený, ale doktorka na něj ani trochu nedala.

Nakonec jej označila za psychotickou osobnost se schizoidními rysy. Konečně něco, čemu se mohl smát ve vaně a o čem mohl vyprávět v restauraci, když se zrovna hrála Hra. Byl však na pochybách, zda výsledek stál za to, protože posluchači Ublíášovy příběhy zpravidla příliš neoceníli.

Ublíáš docházel do ordinace dvě hodiny týdně po dobu téměř jednoho roku a někdy jej napadlo, že by si mohl zajímavé a zábavné historky opatřit nějakým méně pracným a efektivnějším způsobem. Později však začal chovat rosomáky a pustil celou záležitost z hlavy.

Kosmodrom U snědění krámu

Jurchen seděl v kosmodromu U snědění krámu a přemýšlel o životě, především pak o svém. Nemohl příliš dýchat, celá léta si neléčil

nemocné srdce, poněvadž se těšil na to, že díky němu získá modrou knížku.

Místo toho však dostal tři infarkty, které úspěšně tajil před svým okolím. Shodou okolností, když modrou knížku opravdu dostal, bylo to na hlavu. Ničil si tedy zdraví úplně zbytečně a to ho nyní hnětlo.

Ještě se za to Jezinkovi i Kloktalovi ošklivě pomstí.

Někde mimo prostor a čas

„Ty, Jezinko, nepřijde ti, že strašně blábolíme? Nemohl někdo rozptýlit ve vzduchu restaurace paralytický plyn?“ ptal se jednou Ing. Houba.

„To už je holt Hra. Musíme blábolit až do chvíle, kdy někoho z nás napadne téma, o kterém bychom se mohli bavit zbytek večera. Řekneme si několik historek a půjdeme domů. Zítra budeme postupovat dále podle plánu a dříve nebo později na sebe zase v nějaké restauraci narazíme,“ vysvětloval mu Jezinka.

„Někdy mi ta naše Hra přijde divná,“ pochyboval skeptik Houba.

„Tak ji nehraj.“

„To ne, to nejde, víš přece, že jsme se na ní shodli jako na tom jediném, co nás může v životě bavit. Spíš mi není jasné, jestli ta pravidla nějak vytváříme my a nebo jestli se tvoří tak nějak sama...“

„Je to prostě hra, ne? Kdybys všechno věděl, nebyla by k ničemu,“ pokrčil Jezinka rameny.

„Měli bychom brát naši hru opravdu vážně.“

„Chceš snad říct, že my hru nebereme úplně vážně?“

„To ne, ale je to přece jenom hra...“

„Žádná hra, je to Hra,“ rozohnil se Jezinka.

„Je to tak,“ přikývl Ing. Houba.

Hodinářství

Ťuhýk se v jednom obchodě dožadoval, aby z jeho dosahu odstranili kyvadlové hodiny visící na stěně. Tvrdil, že v jejich tikání slyší přicházející smrt a navíc má podezření, že v hodinovém stroji se skrývá stroj pekelný.

„Hodiny tikaj, tikaj, utíkaj, až nás všechny utíkaj,“ to byla jeho poslední slova před odchodem z baru. Jeho majitel dodnes neví, co tím Ťuhýk mohl proboha myslet.

©1998 Pavel Houser

Ilustrace: ©1996 František Králík

Výprava na Bezděz

Jiří T. Pelech

Bylo pozdě večer. Pro někoho snad brzy ráno. Vyvolal kalendář. Prvního. *Cože? To už je květen?* V Robinovi hrklo. *To znamená, že jsem zase něco prošvih. Jak rychle ten čas letí, když si ho člověk nevšimá! Dneska večer si přijdou pro ten zatracenej balík!* Pro ten, co měl sehnat. Pro ten, na který zapomněl jako na příslovečnou smrt. Rychlý pohled na hodinky – dvě ráno. Jak to tak vypadá, že spaní asi dneska nebude nic. No co, vyspíme se až po smrti. Možná.

Robin se ani nezatěžoval tím, aby se pokusil něco sníst. Jeho tělo do večera určitě vydrží i bez jídla. Za ta léta si už zvyklo. Ostatně – nic jiného mu nezbývalo. Ze všeho nejmíň měl teď času. Pro jistotu do sebe ještě nalil půl litru káčka a potom se vrhl s vervou do díla.

Nejdřív si chtěl navléknout datové rukavice, nakonec se na to ale vykašlal. Když si totiž představil, že by měl několik hodin máchat rukama ve vzduchu, zatočila se mu hlava i žaludek. A proto se uchýlil ke starým postupům. Teď se tedy skláněl nad virtuálním monitorem a s lokty opřenými o virtuální klávesnici a s bradou v dlaních zíral na neviditelné stínítko. *To mi byl čert dlužný, pomyslel si nejméně podvěstědevadesátčtvrté. Kdyby tak dobře nesolili, přísámbůch, už bych se jim na to vykašlal.*

Šlo mu to, jako když se dělají dvě věci najednou. Už pár hodin se pokoušel proniknout betonovou obranou kafky. Marně. Nejméně patnáctkrát těsně unikl před sklapávající pastí. Jedna z pověr hlásá, že pošestnácté už zákonitě musí k něčemu dojít. A to něco většinou zrovna dvakrát nevoní. Byl zoufalý a chtěl se na všechno vykašlat. *Ach, blbě, ty sis to pěkně zavaril!* Oklepal se, aby tak ze sebe setřásl únavu a zoufalství. Sisyfův úděl mu v porovnání s jeho současnou situací při-

padal jako školní výlet na Bezděz. I když představa rozjívěných teenagerů vykopávaných do kopce svalnatým učitelem zeměpisu taky měla něco do sebe. Ta myšlenka mu aspoň na chvíli umožnila odreagovat se, hlavu mu však příliš nepročistila.

„Mám nápad,“ ozvalo se odkudsi.

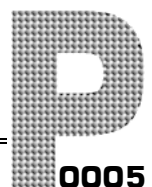
Trhl sebou. Rychle se ale vzpamatoval. „Fuj! Tys mi ale dala! Takhle na mě vybafnout! Proč mě rušíš? Nevidíš, že přemýšlím?“

„Promiň, nechtěla jsem tě vylekat,“ nasadila Dvoutisícovka omluvný tón. „Pamatuješ na Úsvit?“

Zarazil se. Už už chtěl vypálit otázku, ale v posledním okamžiku si vzpomněl. „Ty myslíš úsvit s velkým ú? To s tím emajlem? Hm... Vidíš, na to jsem úplně zapomněl.“ S novým elánem se vrhl do práce. Nejdřív si do mozku napumpoval něco v-káčka. Potom – hned, jak se uklidnil – začal plánovat nejhodnější trasu.

Kudy na to, mumlal si pod virtuální vousy. „Na všechno se de nejlíp vod lesa,“ říkával děda. A děda měl vždycky pravdu. Teda, skoro vždycky, jednou ji neměl. Bylo to sice poprvé, ale i naposledy. Tenkrát, když se jim auto zastavilo na železničním přejezdu. Všichni utekli, jen děda zůstal uvnitř a pořád dokola tvrdil, že vlaky už mají dokonalé rychlobrzdy. Při vzpomínce na dědu mu zacukaly koutky úst a oči se rozzářily o poznání jasněji. Jo, děda!

Ale nechme popel mrtvých porvům větru a zpátky do práce. Od lesa, od lesa... Aha! Black Forest Enterprise má přece gejtvej do Paperworks International! A Paperworks mají jednu pobočku propojenou s jeho káčkou! No jasně! Robin se podívil, jak mohl tak dlouho chodit kolem takového tunelu jako slepec. Mrkl na hodinky. Právě poledne. Když si pospíš, zbude mu ještě pár hodin na spánek...

Procházka Černým lesem skutečně nebyla ani trochu podobná procházce růžovým parkem. Spíš si připadal jako ta holka s červenou čapkou, jen s tím rozdílem, že vlků se tady potloukalo nepoměrně víc. Už vyčerpal skoro všechny plechové zajíce a ke vstupní bráně do papíren bylo stejně daleko. Skoro nekonečně. *Ještě chvíli, a budu si připadat jako na dostižích chrtů.*

Prodíral se právě nějakým servrem, který přetékal záznamy o posledním řádění vichřice. Už ho z toho brouzdání spadaly klestím a larvami kůrovců vesele se ládujícími prvotřídním dlabancem začínala bolet hlava, a tak se stalo, že málem přehlédl jednu docela elegantní past. Její síla byla v tom, že asi vznikla samovolně, protože jejím původním úkolem bylo skartovat zpracované zakázky. Asi se zbláznila z té záplavy práce, která se na ni naválila, protože se pustila do nezpracovaných údajů. A nepříjemnou shodou náhod samozřejmě ve chvíli, kdy tudy procházel Robin...

Všiml si jí na poslední chvíli. Nejdříve jen reflexivně uskočil stranou, potom ale pochopil, že v tomhle případě by musel uskakovat o pár taktů dříve. *Do hazlu, čiro je v čudu!* zaklel Robin, když mu skartovačka rozšmelcovala naježenou šošolku virtuálních vlasů. Jen o vlasek unikl odtržení od hlavičky. *Ale pořád lepší, než kdyby mě to chytlo o kousek níž,* snažil se uklidnit. Blbá nálada znamená první zadělání na funus. Nejen virtuální. Funus samozřejmě.

Když nechal skartovacího šílence kdesi za sebou, trochu se uklidnil a slíbil si, že už si bude dávat většího majzla. Aspoň do příštího průšvihů. Aby zakryl zohyzděnou hlavu, nasadil si jakousi čapku, kterou dostal od Jarmily. Z lásky. Kecy. Měla ty hnusný kulichy rozdávat na nějaké výstavě, ale nechtělo se jí bavit s přihlouplými kolemdoucími, kteří by jí většinou místo pitomého

reklamního kulicha radši šáhli na zadek. A tak se na to vykašlala. Protože ale byla hrozně poctivá, nemohla je jen tak zahodit, a tak je všechny rozdala známým. *Nemysli na blbosti, blbče,* pokáral se Robin a vyrazil plnou rychlostí k papírnám. Když bez větších příhod prošel Černým lesem, rozeslal do okolí pár echosond. Vypadalo to pohodově. *Až se všichni naučí zamýkat všechno čtyřikrát, dám se asi na hrnčičinu,* slíbil si Robin, když se mu jedna ze sond vrátila ve značně pošramoceném stavu. Hrozně rád se totiž patlal v hlíně, i když k tomu měl hrozně málo příležitostí.

Protože Papírnami jen procházel, ani se moc nesnažil něco skrývat. Jen se tak lehce zašifroval, převedl se do univerzálního tvaru a lehce proklouzl přes poštovní převaděč. S prstem v nose. Papírnám asi ještě nikdo rybník nevypálil. Jinak by si jejich servery víc všimaly toho, odkud kam co protéká.

Zbytek už byl kousek dortu (*Kam na to ty Amíci chodí? Dort. A navíc jen kousek. Taková hovadina!*) Jednou si oťukl poštovní server kofky. Pohodička, po pár lehkých kopancích poslouchal jako hodný zpráskaný pejsek. Pak už jen stačilo nechat zahnízdit *Slepičku*, která po patnácti vteřinách začala snášet zlatá vejce a rozesílat je na předem připravené adresy v Síti. Robin si pohrdavě odfrkl, nastavil *Slepičce* na hřebínku autodestrukční zpoždovač a s lehkým srdcem se nechal *Slepičkou* vykopnout kamsi do Brazílie. Tady spustil *Kolčavu*, která hned začala rozházená vejce sbírat a nosit do jednoho z tajných hnízd.

Jak tak přemýšlel o anglických frázích, uvědomil si, že má docela velký hlad. Takže se už ničím nezdržoval, objednal si dovoz pizzy a vyrazil plnou parou k domovu.

©1995~8 -jtp-

KNÍŽNÍ PUTNA

Záhadná nabídka

Poté, co jsem obdržel nabídku od firmy Knížní expres, s. r. o., která ve své akci „Velký jarní výprodej knih“ mimo jiné nabízela mně tehdy neznámou knihu J. M. Trosky „Záhadný ostrov“ jako „Osmnáct dobrodružných povídek např. Brána nářku mrtvých, Tajemná loďka, Hrozný osud Jana Falty atd. Váz., A5, 145 str.“ za cenu 49 Kč (dříve 65 Kč), rozšířil jsem tuto informaci a knihu ve dvou exemplářích objednal. Na rozdíl od zkušeností jiných mi skutečně knihy došly, a to v uvedené ceně a v dobrém stavu. Pokud jsem se však těšil na nové povídky (a to jsem se těšil) měl jsem smůlu. Celá kniha je jeden jediný příběh a jde pouze o názvy kapitol. V této chvíli tedy očekávám reakci ostatních (BOJÍM! BOJÍM!).

Nyní však k vlastní knize.

Dobrý továrník Falta (jak jinak než Čech) dostane dopis od svého bratra, farmáře z Oceánie, ve kterém je zván, aby navštívil jeho, jeho dceru Vlastu a udělal i nějaký ten obchod. Banka, která nic netuší o blížícím se krachu Faltova podniku, mu ochotně půjčí sto padesát tisíc (ve třicátých letech) a on vyráží se svým synem Petrem vyměňovat lesklá sklička za drahokamy. Po příjezdu se oba bratři zabývají kšeftováním s domorodci. Někteří domorodci jsou však tvrdošíjnější. Ve svém pohanství nejenže odmítají upustit od svých rituálů (při každém slunovratu se bodali, drásali a tváře si

J. M. Troska: Záhadný ostrov. Ilustrace: Teodor Rotrekl. Sfinga, 1994, 148 str. Doporučená cena: 65 Kč.

malovali vlastní krví, což se neobešlo beze ztrát), ale navíc se odmítají vzdát své pohanské modly (velkého růžového diamantu). Dokonce jsou ochotni zamordovat každého, kdo se jim ji pokusí vzít. Naštěstí je problém k oboustranné spokojenosti (bratrů, nikoliv domorodců) vyřešen prostřednictvím vojska a plynových granátů. Během této anabáze se bratrům podaří částečně napravit omyl matky přírody, která dala přežít několika ošklivým prehistorickým tvorům. Oba mladí lidé zatím odhalují připravované povstání domorodců, kteří odmítají opustit své dávné zvyky. Svůj poznatek však před rodiči zatají. Vždyť by to znamenalo povolání vojska a všechny domorodce (především čtrnáct buřičů) zavřít. Raději se tedy připraví k obraně a téměř se jim podaří za pomoci kulometu obsluhovaného citlivou Vlastou, zlikvidovat všech sto povstalců. Nakonec vše šťastně skončí, zločinci jsou potrestáni a oba Faltové se s bohatstvím, i když bez růžového diamantu, i s dětmi vracejí do Čech.

Pokud se vám zdá, že nesdílím autorovy názory, je tento váš dojem správný. Nicméně, i když tato kniha nedosahuje kvalit *Zápasu s nebem* nebo *Kapitána Nema* (má osobní domněnka je, že Troska zrovna nebyl v nejlepší kondici), číst se dá, což se o výtvorech některých jiných autorů říct nedá. Navíc ilustrace Teodora Rotrekla také nejsou k zahazení.

ŠeS

Čas, Amélie a Lundwall

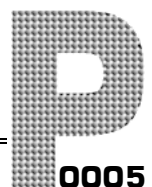
Když se po čase objevil na knihkupeckých pultech román švédského autora, odhodlal jsem se k jeho koupi, přesto, že jsem byl víceméně odrazován. I když tuto knihu nepovažuji za vrchol Lundwallovy tvorby, peněz vynaložených na její koupi příliš nelituji. Ale k věci.

Děj začíná v lehce zastřeném duchu, kdy se spolu s hlavním hrdinou probouzíme v jakémsi zapadlém koutku Francie, kde pár lidí prožívá pozdní letní dovolenou. Autor také od začátku jasně naznačuje, že se jedná o dějinami dlouhodobě ověřené místo, které je velmi vhodné k obraně. Krajovou specialitou jsou totiž odchylky ve směru zemské přitažlivosti, které prakticky znemožňují ostřelování opevněných pozic dělo-

střelectvem. Nikdo si totiž nemůže být jist, jakou dráhu dělový náboj po odpálení urazí a kam nakonec dopadne.

Hlavní hrdina je zpočátku výjimečný tým, že se jako jeden z mála vydává na výlety do okolní krajiny. Ostatní návštěvníci i obyvatelé městečka totiž tráví většinu času pitkami a nevázanými sexuálními hrátkami. Jak plyne čas, postupně spolu s hlavním hrdinou odkrýváme tajemství, které obklopuje toto podivné místo, abychom nakonec dospěli k poměrně tuctovému rozuzlení, které však autor zachránil poměrně podivným koncem.

Tolik tedy stručně k obsahu. Pokud jde o formu, Lundwall se zde zařadil po bok svých krajanů, a to

zejména otevřenou, přímočarou linkou příběhu, která probíhá dějem a kolem níž postupně vyvstává obraz tak, jak vznikl v autorově hlavě. Na rozdíl od svých krajanů ovšem přidává špetku tajemna a mírně nadpřirozenou krajinu, což mu umožňuje přistupovat k hrdinům i ději s větší lehkostí.

Jak plyne čas a blíží se rozhodující zlom, sledujeme poměrně psychicky věrohodně zpracovanou přeměnu hlavního hrdiny, který z jakéhosi blíže neurčeného důvodu ztratil paměť. Tak, jak se mu paměť vrací, projasňuje se i děj, a tím i ubývá nezvyklých atributů. To, že děj neskončí přesně tak, jak se dalo čekat, nechť je autorovi přičteno k dobru.

Sam J. Lundvall: *Čas a Amélie*. Překlad: Ivo Železný. Obálka: Petr Bauer. Ivo Železný, 1997, brož., 204 str. 89 Kč.

jtp

Bibliografie — David Brin

* 1950 USA

[Hugo 1983, 1987, Nebula 1983]

Romány a sbírky

Titul	Rok	Vydavatel	Poznámky
<i>Sundiver</i>	1980	Bantam	
<i>Startide Rising</i>	1983	Bantam Spectra	H, N, L
<i>The Praxice Effect</i>	1984	Bantam Spectra	
<i>The Postman</i>	1985	Bantam Doubleday Dell	L, JWC
<i>River of Time</i>	1986	Bantam Spectra	sbírka povídek
<i>Heart of the Comet</i>	1986	Bantam	s Gregorym Benfordem
<i>The Uplift War</i>	1987	Bantam	H, L
<i>Earth</i>	1990	Bantam Spectra	
<i>Glory Season</i>	1993	Bantam	
<i>Otherness</i>	1994	Bantam Spectra	sbírka povídek, L
<i>Brightness Reef</i>	1995	Bantam	Uplift 1
<i>Infinity's Shore</i>	1996	Bantam	Uplift 2
<i>Transparent Society</i>	1998	?	literatura faktu
<i>Heaven's Reach</i>	1998	?Bantam	Uplift 3

Povídky

Titul	Rok	Vyšlo/vydal	Poznámky
<i>The Crystal Spheres</i>	1980	Davis	
<i>The Secret of Life</i>	1980	Amazing 06	
<i>The Loom of Thessaly</i>	1981	Davis	
<i>The River of Time</i>	1981	Asimov's	též jako <i>Coexistence</i>
<i>The Fourth Vacation of George Gustaf</i>	1984	Davis	
<i>Senses, Three and Six</i>	1986	?	
<i>Tojours Voir</i>	1986	?	
<i>Just a Hint</i>	1986	Davis	
<i>Tank Farm Dynamo</i>	1986	Davis	
<i>Thor Meets Captain America</i>	1986	F&SF 07	
<i>Lungfish</i>	1986	Addison Wesley	
<i>The Giving Plague</i>	1989	Spectrum 2 Bantam	

Zkratky ocenění:

H: Hugo

JWC: Cena J. W. Campbella

L: Locus

N: Nebula

ZVĚDAVÁ PUTNA

David Brin na Worldconu 1997

Loňský Worldcon byl hotovou žní pro fanoušky, kteří mají přístup k Internetu. V rámci této akce se totiž uskutečnily desítky interaktivních rozhovorů, kterých se mohli účastnit zájemci z celého světa. Do žhavého křesla dotazovaných usedali známí autoři, kteří odpovídali na otázky, které obyčejně v novinách ani časopisech nenajdete, ale samozřejmě i na otázky, které dostávají při každé příležitosti. Dnes se podíváme na Davida Brina, který se poslední dobou proslavil zejména jako autor literární předlohy k poněkud costnerovsky laděnému filmu Pošťák (u nás uveden jako Posel Budoucnosti). Ale dost úvodních řečí. David Brin dostane písmenko **B**, zatímco tazatelé z Internetu se shrnou pod písmeno **T**.

B: Začnu tím, že vám něco řeknu o filmu *Pošťák*. Kevin Costner v něm hraje a zároveň jej režisruje (poprvé od *Tance s vlky*). Krátce jsem místo natáčení navštívil. Bude to velkolepé, vizuální a hudební. A costnerovské. Costnerův kladák se od toho mého příliš neliší... Pokud jde o záporné postavy, tak za ty odpovědnost nenesu. Celkový duch (kladný vztah k civilizaci) však zůstal zachován.

T: Váhal jste se souhlasem o zfilmování *Pošťáka*?

B: Ani moc ne. V Hollywoodu se musíte smířit se skutečností, že vám přinejmenším vyrvou srdce z těla a dupnou na něj. Když máte štěstí. Ovšem potom do něj narvou spoustu peněz, opráší ho a zašijí vám ho zpátky do těla. Jo, ještě mi připomeňte, abych vás seznámil se svým nápadem na výrazné zdokonalení tohoto systému (*miněn IRC – pozrn. jtp*). Tenhle odsakující text se neliší od první verze, kterou jsem viděl v roce 1969.

T: Na přelomu 91. a 92. jsem zaslechl, že kontrakt na hlavní roli v *Pošťákově* podepsal Tom Hanks. Co se stalo?

B: Ještě něco mezi řečí. Asimovova nadace najala Grega Benforda, Grega Beara a mě (drsná Běčka sci-fi), abychom napsali další tři díly Nadace. Benfordův *Foundation's Fear* už vyšel, Bearův *Foundation & Chaos* se objeví na jaře a já jsem začal *The Secret Foundation*.

Tom Hanks a ještě spousta dalších se pohybovali kolem, ale rozehnal je první scénář, který byl prostě děsivý. Costner si najal jiného maníka, který si dokonce přečetl knížku(!) a nová verze je v podstatě vzdálenou sestřenicí mého příběhu (první třetiny knihy, dál už vůbec nic).

T: Bavila vás SF, když jste byl mladý? Koho jste četl?

B: Jako hodně fanů, objevil jsem ji jako tajné potěšení ve věku kolem 10. Líbí se mi Heinlein, James Schmitz (který mi otevřel oči v tom, že i dívky mohou být chytré a mohou prožívat dobrodružství), Robert Sheckley, Fred Pohl...

Když se nad tím tak zamyslíme, lze tady vysledovat, že psaná SF začíná pomalu vymírat! Fanové SF šedivějí (roste průměrný věk). Přesto, že *rekvizity* SF jako jsou mimozemšťané a vesmírné lodě nebyly nikdy populárnější! Podívejte se prosím na stránku projektu *Reading for the future* (*Čtení pro budoucnost*) na adrese <http://www.sff.net/rff/>, jestli se chcete dozvědět víc o snahách dovést děti k četbě dobré SF.

T: Myslíte si, že *Pošťák* pomůže zfilmování dalších vašich knih?

B: Naděje je tu vždycky! Poslední dobou jsem se v Hollywoodu účastnil spousty schůzek. Předběžně jsem se dohodl na možném zfilmování *Startide Rising*, ve kterém zmutují delfini po konzumaci „happy meals“ od McDonalds. Ale uvěřím tomu, až to uvidím. Také se ve vzduchu vznáší scénář podle románu *Practice Effect*.

T: Jak vlastně vznikl film *Pošťák* a nakolik jste se podílel na scénáři?

B: Ještě k mým současným projektům. Právě jsem dokončil novou trilogii *Uplift Storm*, která začala knihami *Brightnes Reef* a *Infinity's Shore*. Poslední díl, *Heaven's Reach*, by se měl objevit v květnu a je naplněn větším množstvím divů vesmírné SF a výbušnin, než si vůbec dovedete představit!

Ted' k té otázce. Se scénářem ne-

- nemám nic společného. Lidé z Hollywoodu myslí jinak než vy nebo já. Mimochodem – nikdy si nenajímejte agenta, jehož iniciály jsou stejné jako té společnosti, co dělá dietní colu.
- T: Můžete nám nějak naznačit, co se přihodí v *Heaven's Reach*?
- B: Více vybuchujících hvězd než kdykoli předtím. Ne jedna, ale *pět* vrstev hyperprostoru! Mimosgalaktické cesty! Osud, nádech tajemství a setkání s „transcendentními“ formami života... A chtěli jste delfíny ve vesmíru? Tady je máte!
- T: Proč taková radikální změna stylu mezi první a druhou trilogií?
- B: Tu druhou jsem nikdy neplánoval jako trilogii. Ale potom to nějak samo vyplynulo. Postavy a zápletky jsou stále složitější, jak je postupně poznávám. Pokud to shrnu, nikdy bych nezačínal trilogii, která se v 1. dílu odehrává na jediné planetě a další dva díly ve vesmíru. V budoucnosti si všechno *budu* rozvrhovat pečlivěji a nikdy už nebudu psát trilogie.
- T: K vaší černé vizi o budoucnosti SF. Líbí se vám nějaká moderní SF? Autor, film, TV?
- B: Líbí se mi tajuplný australský autor Greg Egan. Linda Nagata a James Morrow. Líbí se mi *Kontakt*, protože dává něco dospělým v nás, stejně jako dítěti, které miluje exploze. Líbil se mi *Babylon 5*, i když ani ten nemá moc na to, aby se tvářil jako pravdivý obraz budoucnosti, alespoň z hlediska SF.
- T: Věřím, že musí být obtížné mít ve vymyšleném vesmíru v různých románech vše provázané. Objevil jste někdy po vydání knihy nějaké nesrovnalosti v událostech, časové posloupnosti, postavách, atd.?
- B: Je to těžké, ale fanové mi neustále píšou a pomáhají mi udržovat vše v pořádku. Také dávám před vydáním své rukopisy přečíst nejméně 50 lidem... Všimněte si, že Asimov nebyl nikdy důsledný. V různých údobích byla jeho galaktická říše stará 2, 12 a 25 tisíc let. Kritice se teď nejvíc vystavím díky své *ne-SF* knize *The Transparent Society*, která vyjde v květnu u Addison Wesley.
- T: Co vás ze všeho nejvíc láká na psaní SF?
- B: Narodil jsem se jako mág... v této společnosti spíše jako bavič! Povídky jsem psal odnepaměti. Ale nikdy jsem nepropadl kultu bavič-spisovatel-autor-umělec tak, jak se o tom hovoří mezi umělci a autory! Oni zdůrazňují, jak jsou báječní, i když ve skutečnosti talent k umění dřímá v každém z nás. Když jsem byl malý, myslel jsem si,
- že *věda* je opravdu romantickou záležitostí. Poprvé v historii si skupina lidí myslela, že čest je důležitější než jejich vlastní ega! Usiloval jsem, abych se k nim přidal... a podařilo se mi získat odborovou legitimaci (PhD), ale tahle šílená civilizace mi platí mnohem víc za vyprávění příběhů a pozdní vstávání, tak proč bych se vzpěchoval?
- T: Jak se někdo může stát jedním z těch šťastných 50 předčtenářů?
- B: Ech. Sbíráám je pomalu, systémem pokus, omyl. Život není peříčko!
- T: Existují nějaké plány na zfilmování příběhu z *Uplift*?
- B: Jak už jsem říkal, dohaduji se o *Startide*. Ale v Hollywoodu se toho namluví do chvíle, než režisér zavolá *Akce!*. A ani potom... Jinými slovy, uvěřím, že existuje film *Posťák* teprve až skončí závěrečné titulky!
- T: Zpět k vaší knize ze světa Nadace, na které pracujete. Zdráhal jste se účastnit v projektu s ohledem na to, že budete pokračovat v jednom z klasických děl SF od jednoho z nejlepších autorů? A co vás pro ten projekt získalo?
- B: Zdráhání? Já? Ne, spíše trpím přílišnou sebe-důvěrou. My pokračujeme v Asimovově tradici tím, že odhalujeme nové vrstvy Isaacovy vize. Věci, které si připravil a které tam jsou, pohřbené v dialozích jeho postav z raných knih, které vedou k významným důsledkům! Benford nazval svět Nadace „konverzací u jídelní tabule o osudu lidstva“, s čímž všichni souhlasíme. Já budu například mluvit o Asimovově konceptu GAIA. Mělo by to být zajímavé.
- T: Čtete hodně Asimova jako přípravu na zapojení se do Nadace?
- B: Znovu jsem přečetl většinu. Hlavně mám v plánu navázat na nitě z knih jako *Currents of Space*, *Pebble in the Sky* a hlavně *The Stars, Like Dust*, kde mluví o demokracii a ne o diktatuře krvavých imperátorů, géníích a namyšlených robotech.
- T: Jsou ještě nějaké další klasické romány, ke kterým se připravují pokračování jako v případě série Nadace?
- B: Nejsem si jist, jestli dobře chápu tu otázku. Nechystám se roztáhnout *Dunu* do rozměrů série o Nadaci (i když by k tomu klidně někde mohlo dojít...), ale myslím, že lidé si přečtou *The Huminoids* Jacka Williamsona a budou o něm přemýšlet v kontextu Asimovových robotů. Ti z vás, kteří se zajímají o zprávy o mém vystupování na veřej-

- nosti, mou vstupní branou je stránka na adrese <http://www.kithrup.com/brin/>. Existuje také jedna skvělá stránka spravovaná fanem na <http://www.leland.stanford.edu/~blandon/brin.html>.
- T: Zajímavé vnímání vědy. Jako držitele stejné legitimity a návštěvníka conu by mě zajímalo, jak a kdy jste se transformoval od laboratorního stolu k braku?
- B: V roce 1980, kdy jsem zápolil s myšlenkami o kometách, mi vyšel první román – *Sundiver*. Romány mi pomáhaly při financování studií. Potom jsem výsledků svého studia použil při spolupráci s Gregem Benfordem na *Heart of the Comet* (o které si můj bratr myslí, že je to dosud naše nejlepší kniha). Mimochodem, ta kniha se přiblížila víc než *kteřákoli* vědecká publikace při předpovědi velikosti a dalších vlastností Halleyovy komety!
- T: K tomu, jak jste mluvil o zvyšování zájmu mladých lidí o SF. Myslíte si, že může film přitáhnout návštěvníky kin do knihkupectví? Konkrétně, myslíte si, že nový film *Hvězdná péchota* může v nové skupině čtenářů podnítit zájem o Heinleina?
- B: Doufám, že ano. Samozřejmě doufám, že film *Pošťák* podnítí lidi, aby si kupovali mé knížky! Ale vážně, všichni se musíme vážně zamyslet, jak přitáhnout děti, které si oblíbí četbu SF. Jinak budou zavaleny brakovou verzí skvělých myšlenek a nikdy nepochopí, že psaná SF nabízí mnohem důmyslnější pohled na stejná témata. Nezačínajte přede mnou třeba o Aktech X!!!
- T: Jak se vám líbí příběhy Stanislaw Lema?
- B: Lemovy práce jsou nadmíru rozvleklé a pompézní a tváří se, jako by přinášely myšlenky, které jsou tady už hrozně dlouho... I když tohle říkám, čtu jeho věci rád a rád hledám klenoty v té jeho pompě. Ten člověk má opravdu prvotřídní mysl.
- T: Jaké vědecké publikace čtete, abyste udržel krok se současnými vědeckými tématy? Používáte pro svá studia ve větší míře Internet?
- B: Net používám. Také mám disputéry ze skupiny kolem mě s Benfordem, kterým čas od času kladu nějaké otázky... Pokud se chcete do té skupiny přihlásit (je tam pár opravdu důvtipných lidí!), pošlete dopis na Brin-l@cornell.edu. Také mám samozřejmě předplacené Science News a Scientific American a s oblibou si listuji dalšími vědeckými časopisy v knihovně. Jsou to báječné chvíle. Ale nejlepším zdrojem jsou lidé, kterým můžete zavolat starodávným telefonem!
- T: Co vidíte jako další vynikající myšlenku?
- B: Cože, a to chcete zadarmo? Vážně, lidé jsou paf z informačního věku a konceptu singularity Vernora Vinge (viz *Marooned in Real Time*, skvělá knížka), kdy zrychlování vědomostí z nás všech může udělat bohy. Dávejte si dobrý pozor na transcendentalisty. Vzpomínáte si, že se o jaderné energii soudilo, že bude nadmíru laciným zdrojem? A nebo že se všichni chystáme vyrazit k zakládání vesmírných kolonií? Je s tím spojena spousta tvrdé mravenčí práce, kterou je třeba vykonat, abychom umožnili příchod nového věku.
- T: Musí mít všichni spisovatelé SF doktorát?
- B: Vůbec ne. Greg Bear je dobrým příkladem rozumného spisovatele, který nikdy nebyl schoopen proniknout do tajů matematiky, ale který si dokáže živě *vymalovat* vědu v myslí, potom cpe své vědecké přátele pizzou a pivem a mačká z nich představy! Podobně Kim Stanley Robinson, další člověk, který je teď v kurzu a jehož trilogii o Marsu si určitě musíte přečíst. Vystudoval angličtinu, ale vědu miluje a nemůže bez ní být...
- T: Co vás na psaní SF baví nejvíc?
- B: Je to literatura o změně, která se zabývá tím, co ta změna s námi udělá a kam můžeme směřovat. Jinak řečeno, je to žánr, který se zabývá ústředním problémem našeho věku.
- T: Zmiňoval jste se o nápadu na zlepšení IRC...
- B: Tahle poskakující odjíždějící poblikávající záležitost je k ničemu. Podal jsem si patentovou přihlášku na systém, který na to jde od lesa a který to *výrazně* vylepší. Pokud získám do spolku nějakého kapitalistu, který bude financovat úvodní zavedení. Není to víc než pár člověkoměsíců práce. Jednoho dobrého programátora v Javě...
- B: Nikdo nechce vědět, co si myslím o Aktech X? Dobrá. Je to skvělé drama, dobří herci, režie, ale celé to stojí na tom, že 100 představitelů USA by unášelo, vyplachovalo mozky a zabíjelo své spoluobčany, jen aby zachovalo tajemství. Tu jedinou informaci, která by nás, která by nás, která by nás přinutila *dobrovolně platit dvojnásobné daně!!!* (A tak mohla zvýšit počet tajných agentů.) A to je podivné. Opravdu podivné. Chtěl bych vidět jeden díl Akt X o někom, kdo si myslí, že by *to* mělo smysl. Ten musí pocházet z jiné planety než je tahle!!!

Výběr z myšlenek malířů – I.

Václav Pícha

Na letošní Pragocon si Václav Pícha připravil přednášku, která se nakonec neuskutečnila. Nicméně opožděně na ni došlo, a to v rámci jarního Literárního víkendu SF&F workshopu, který tentokrát proběhl v Českém ráji. I když se jedná o myšlenky malířů, ve velké míře je možno je použít i v oblasti literární.

Jan Bauch

Mým údělem je asi, při tom věčném navracení k jednotlivým obrazům, spíš zneklidňovat než uspokojovat. Spíš kondenzovat vědomí ohrožení hodnot a spíš vyzbrojovat sám sebe a snad i diváka, vnitřní silou zmáhat ten útok ze všech stran, který vede na člověka pomalu končící dvacáté století. Uchovat si celistvost duše, držet se hodnot a pravdy znamená pro mne z hlediska mé práce stavět a neustále dostávat obraz, zanechat na něm i stopy zápasu a bolesti, ale zároveň ho promalovat, aby měl do sebe vhnětenou co největší sílu a pohyb. Ten je vždycky znamením života, který všechno překoná.

Jde o to, vyháňet bezduchost a prázdnotu ze všech projevů moderního života, hledat dál a znovu tu ztracenou antickou rovnováhu mezi člověkem a světem, který ho obklopuje.

Jde v podstatě o to, dojít k odvaze udělat, k čemu se člověk vnitřně dopracoval, ale zároveň *umět* všechno, co potřebuje, aby ten záměr mohl realizovat. To je celý komplex věcí. Třeba zmocni velký formát nelze bez dlouhé zkušenosti a mnoha pokusů předtím. Ale zároveň musí mít malíř jistotu kresby. Musí vědět, co udělá barva a jak s ní může manipulovat. Jaké odstíny ta barva může dát. Musí vědět, jak předmět vypadá a vědět všechno o předmětu, který zobrazuje. Nakonec musí víc *vědět* než jen vidět a s pomocí všech technických znalostí a dovedností pak o něm říci obsažnou pravdu, která se neshoduje s jeho pouze viděnou podobou. A ani to ještě nestačí. Kultura umělce je navíc včleněna do kultury, atmosféry, charakteru a podob země, ve které žije. Člověk před plátnem je zatížen jako dědičným hříchem svým Nebem, pod kterým žije, a všemi přednostmi i prokletími národa, z kterého vzešel. Ještě než se dotkne plátna, už je to všechno v pohybu ruky, která s k němu blíží.

Mám předem nedůvěru ke všemu, co zavání povrchností a rychlým uděláním. Dokonce nevěřím tomu, co je uděláno snadno, i když se to zdá být kvalitní. A zásadně nevěřím v malbě nějakým rafinovaným postupům a metodám, kterými se vyrábějí finty, o kterých se ani po zevrubném ohledání nedá říct, jak byly vyrobeny. Všechny ty nalepované a stříkané zázázraky. Myslím, že obrazy mají mít

hezkou pleť. Vždycky jsem po tom toužil a vždycky jsem obdivoval malíře, kteří takovou pleť dovedou udělat. Podívejte se někdy pořádně na Courbeta. To je nádherná pleť. Jak se to dělá? Usilovně, trpělivě, pastou a lazurami, dlouhou prací na obraze, který mnohokrát uschl a byl přemalován.

Nemohl jsem nikdy propadnout prázdnotě, byť třeba virtuózní abstrakci. Nemohl jsem také ve své práci nijak obejít všechno, co má pach skutečného života a co se odehrává v neustálých výbojích mezi surovostí, brutalitou, záłudností života na jednom jeho pólu a mezi krásou a silou tvořivé energie na jeho pólu druhém.

Trvá to vlastně hrozně dlouho, než se štětec, barva a plocha stanou nástrojem skutečného vědomí, ke kterému člověk postupně dochází. Může něco dlouho vnímat, může si to silně uvědomovat a chtít tomu dát tvar, ale pořád ještě to nejde. Ještě se mnoho rozptýlených věcí nespojilo a nedošlo ke konečnému pochopení, z kterého je pak najednou čin a jediná možnost. I když se k tomu schyluje, nepřichází to naráz. Dokonce se takové dílčí okamžiky, které najednou něco ozáří a dají tomu smysl, mohou odehrávat s dlouhými časovými odstupy. Teprve za dlouho po tom spoluurčí to, čemu se říká styl, nebo krédo.

Výtvarník vlastně nedělá nic jiného, než že se celým svým komplikovaným dílem desítky let namáhavě prodírá k sobě samému.

Chodit znovu a znovu k nedokončenému plátnu je tedy něco jako chodit do arény. Možná někdy vítězit, ale určitě taky, a víckrát, prohrávat. Jsou chvíle a hodiny, kdy člověk zažívá u plátna vrcholné okamžiky svého života, ale také bezmoc, hrůzu, nevíru v sebe a vždycky znovu nejistotu. A právě to, že pořád znovu hledá, kdo vlastně je, co chce, jak vidí svět a proč ho tak vidí, je možná ze všeho nejdůležitější. Je to asi trochu prokletí, sobecká samota a přílišné zahledění do sebe, ale jinak to prostě nejde. Jsme asi tak divní lidé, že neustále čháme na život. Chytáme ho všemi anténami citu, citlivosti a rozumu a potom ho honem vlečeme jako kočka myš někam do kouta, do své dílny. A tam zkoumáme v jeho útrobách, z čeho je a co se nám z něho hodí. Je to asi nezbytný proces, jímž umělec dlouho, vlastně

celý život, pátrá po své vlastní podstatě a odlišnosti. Odstraňuje všechno, co do něho nepatří, poznává svou individualitu, hlásí se k ní a hledá pro ni výraz v malbě. A tak se asi pomalu a postupně utváří jeho nejvlastnější rukopis, sloh jeho práce.

Problém není v tom, jak zvládnout techniku malby, ale jak zvládnout sebe.

Člověk si nikdy nemůže říci, že našel, co hledal, a teď už ví, jak na to. Neví to nikdy, věčně hledá, musí být soustředěn asi víc než u jiných činností. a vlastně musí umět nevidět a neslyšet nic jiného než sebe. Jen tak ze sebe může dostat něco, co je víc než on, a udělat ze své práce velké dobrodružství. Jinak by obraz nebo celé dílo nemohly znamenat víc než dojem ze života nebo zprávu o povrchu věcí.

Obraz je krásný předmět dlouhého užívání. Musí neustále evokovat nové a nové zázraky. Musí člověka přivádět k přemýšlení a musí mít i to, co se nedá na první pohled přecítit. Proto ta lidská práce, která je ukryta pod pastou barev, musí být dlouhá a odpovědná.

Mně se zdá, že z rozporů současné civilizace a z konfliktů dnešního světa, který přepadá neustále každého jednotlivého člověka bez výjimky, nelze uniknout do žádného dávného sladkého míru. Asi je to svůdné pro diváka. Každý v sobě přece máme kousek idylické touhy po ztracených rájích. Třeba po dětství nebo po starých zašlých časech. Nebo prostě po tichu, po kontrastu k šilenství a hřmotu světa. Ale v mé představě byl umělcem především ten, kdo se svým založením neměl jinou volbu než se utkat se současností. Myslím si, že znamením velikosti je vždycky odvaha vstoupit do dramatu světa. Vejit do té arény, pozvednout hlas protestu a podstupovat vždycky znovu nerovný zápas v tragickém konfliktu lidskosti umělce s nelidskostí světa, která má v dějinách stále nové a nové podoby.

Zdá se mi, že umělec nemá právo nevidět hrůzy moderního světa. Jeho dílo by nebylo pravdivé, kdyby se tvářilo, že nejsou. Ale v hněvu na beztrestnost zla a na bezuzdné rozpoutávání zhoubných vášní, který koncentruji na plátno, by mělo být podle mé představy něco očištného. Každý dobře zvládnutý tvar to v sobě má.

Představuji si, že seřazeny vedle sebe, by měly být mé Apokalypsy něco jako velká žaloba. Jako varovná vize nekončícího utrpení lidí. Kdo se na ně bude pozorně dívat, pozná na nich mou hrůzu z vědomí, jak jsme přece jen stále blízko zkáze sebe samých i lidského díla. Ale když se divák zadívá na sled těch obrazů ještě pozorněji a představí si je jako neustále pokračující děj po katedrále nepřestávajícího života, pocítí snad i energii zápasu o ten život. Do-

mnívám se, že lidskost je i v pojmenování zmaru, jak se o to v Apokalypsách pokouším.

Kritika může pojmenovat nebo popsat povrch věcí a postihnout jejich smysl, ale umělecký čin se vždycky rodí z naprosté samoty. Myslím si, že to ani jinak nemůže být. Po kritice, ohlasech a radách se může ohlížet jen někdo, kdo si není jist, ať už maluje, píše nebo skládá.

Námět je vždycky vedlejší a vlastně o něj nikdy nejde. Jde vždycky o vnitřní nutnost, která se probudí někde v podvědomí a může být různá. Třeba nějaké napětí. Nebo silný pocit barvy v opozici k jiné barvě. Ale ten impuls k činu by zase ještě sám o sobě nebyl nic, kdyby se na něj nenapojilo všechno, co tvoří umělcovo složité duchovní vědomí smyslu všeho, co vidí a co žije. To teprve rozvine podnět ve složitý, komponovaný a složitě rytmický tvar. Často zdaleka netušený.

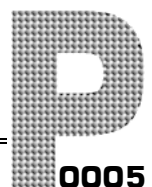
Člověk bojuje svou prací proti uplývání času. Usiluje, aby svou myšlenku upevnil v prostoru. A žádný z umělců se jistě nedomníval, že svou prací vyučuje estetice nebo dokonce, že hází savcům perly. Myslím si, že malíř maluje, aby sám sobě udělal dobře. Maluje, protože je pěkné malovat. Pak musí být o něčem přesvědčen a potom musí být upřímný, aby to, o čem je přesvědčen, také vyjadřoval, no a potom musí pečovat o vlastní vyjadřování.

Skutečné umění musí mít cudnou urozenost jako svou svrchovanou složku. Každý obraz musí mít velkou a čistou rozumnost. Tím jsem myslel intelektuální vztah umělce k době, k jejím myšlenkovým proudům, k jejím konfliktům a rozporům. K tomu křiku světa, který umění nemá právo obcházet, schovávat se před ním do slepé idyly. A také vztah ke slohu doby, který se neustále rodí a obléhá celou planetu, hučí jako hluk z velké dílny a umělec ho musí slyšet.

V otázkách umění platí jen přísný a chladný řád. Není umění pro bohaté a chudé, pro černé a pro bílé, není umění pro sever a pro jih, není umění pro východ a západ. Je jen dobré a špatné. Špatného umění bylo vždycky mnoho, a jak běžel čas, to špatné mizelo na půdách a dobré končilo v galériích a na výsluní obdivu. A posoudit dobrou nebo špatnou práci může především ten, kdo zná věc z té stránky řemesla. Široký obdiv, který na okamžik může na sebe strhnout kýč, není nikdy měřítkem kvality díla.

Nemyslím, že by bylo umění srozumitelné a nesrozumitelné. Jsou jen lidé, kteří rozumějí a nerozumějí. Je to otázka sebevzdělání, zájmu, atd. Umění, kterému nikdo nerozumí, není uměním.

Umění se zmocňuje živé látky, ži-

života, a silou umělce fantazie ji pak promění. Tak vzniká jiný prostor a jiný svět, ve kterém je všechno rozestavěno jinak než ve skutečnosti. Má to jiné zákonitosti, spojuje se to v jedno, co nemusí být spojeno ve skutečnosti. Je zde jiný čas, je tu nastolena svobodná říše ducha. Ale ten nově tvořený svět ducha je nemyslitelný bez života. Tvůrčí proces začíná u schopnosti vidět takto intenzivně život a vlastně se mu vystavovat jako ranám, dát se jím narazit na kůl. Uvědomil jsem si, že exaktně zaznamenaný život je šťáva a vnitřní energie, základní látka, z které čerpá duch umělce, aby mohl dělat umění. A každá dobrá práce tu elementární dynamiku života přijímá do sebe *přímo*, bez popisu a zprostředkujících konvencí. Donatello by nemohl udělat Máří Magdalenu, jak ji udělal, kdyby v sobě neměl rozhodující primární vjem života. Je už obrácena k Bohu, ale je stále ještě hříšná a milostná, je v ní neuhasiitelná tělesnost.

Umění je rozum a cit a moudrost, byť i sebepošetější. Přesto se však umění nedá vypočítat ani předpovídat ani vymyslet.

Jako podklad pro přednášku posloužily následující tři knížičky:

Jan Bauch: Jak udělat z obrazu básně

Vladimír Komárek: Srdce ve skříni

Jan Zrzavý: Rozkoše, meditace a Údolí smutku

VĚDA A TECHNIKA V PUTNĚ

Vakuum

Nejlepší uměle vytvořené vakuum, jakého kdy bylo dosaženo, vzniká za 4-metrovým diskem taženým po oběžné dráze kolem Země raketoplánem. Zařízení nazvané Wake Shield vytlačuje atomy z cesty a vytváří malou oblast, ve které je typická vzdálenost mezi zbytkovými atomy milimetr. Když budeme posuzovat kvalitu vakua existujícího v různých podmínkách, tak nejlepší

Zvláštnost povahy odlišuje jednoho umělce od druhého a jen ona dává pečet' zvláštnosti jeho práci. Člověk vždycky nakonec dělá sebe. Nic na sebe nesmlčí.

Člověk má v sobě sebezáchovné instinkty. Vlastně se celý život učí odsouvat od sebe vědomí hrůz, nevidět je a nechít o nich vědět. Umění tuto sebezáchovu nemá. Nemůže své apokalypsy vyslovit.

V lidské životě budou vždycky některé neproměnné věci, které neovlivní žádná civilizace. Člověk se bude stejně vždycky rodit, stejně umírat. A stejně neproměnný je v podstatě způsob, jímž umělec vyslovuje sebe a tím člověka své doby. Ruce Feidiovy, ruce středověkého sochaře pracujícího na románské katedrále, ruce delfského hrnčíře i Picassovy ruce dělaly stále tytéž pohyby, jejichž smyslem bylo stále totéž: pozvednout stvořenou krásou duši a srdce člověka, vyslovit, co je v něm nejvyššího a dát mu vědomí smyslu bytí.

vakuum na Zemi získané vyčerpáním vzduchu dosahuje vzdálenosti mezi zbytkovými atomy desetkrát horší – desetiny mm. Pro srovnání, atomy mezi hvězdami jsou od sebe vzdáleny centimetr, v plynovém obalu naší galaxie je vzdálenost asi 10 cm a v mezigalaktických oblastech jsou atomy od sebe až 10 m, což je nejnižší hustota (neboli nejvyšší vakuum), které kdy bylo naměřeno.

ZT

Velký třesk 2

Astronomové potvrdili pozorování největšího výbuchu od velkého třesku, kterým byl vytvořen vesmír. Ohromná exploze přicházející z bodu blízko okraje pozorovatelného vesmíru uvolnila během jedné sekundy více energie než všechny ostatní objekty ve vesmíru dohromady. Zpočátku bylo zaregistrováno vyšlehnutí gama paprsků o vysoké energii, které zachytila orbitální družice.

Astronomové věděli, že musejí přicházet z velké vzdálenosti, ale tentokrát to bylo poprvé, kdy byla

vzdálenost jejich zdroje určena. Měření vzdálenosti byly umožněno tím, že o čtyři měsíce později Hubbleův vesmírný dalekohled dokázal zaznamenat dosvit výbuchu a odhadnout jeho vzdálenost pomocí analýzy světla exploze. Výbuch se odehrál ve vzdálenosti asi 12 miliard světelných let, což znamená, že to bylo nedlouho po vzniku vesmíru (před 15 miliardami let). Ze spojení pozorovaného jasu výbuchu a velké vzdálenosti vyplývá, že se muselo uvolnit ohromné množství energie. Objevení takové energeticky mohutné

exploze není v astronomii zatím známo s výjimkou samotného velkého třesku. Exploze byla proto nazvána velký třesk 2. Vědci se domnívají, že toto titánské uvolnění energie nastalo v okamžiku, když se dvě rotující černé díry navzájem srazily. Hmota se při tomto výbuchu promě-

nila na záření. „V oblasti o průměru asi stovky mil vytvořil výbuch podobné podmínky jaké byly v nejranějším vesmíru,“ řekl profesor George Djorgovski z Kalifornského technologického institutu. Vědci doufají že tento výbuch osvětlí nejranější stádia vývoje hvězd a galaxií.

ZT

Další teorie o vzniku vesmíru

Podle teorie, kterou fyzik Stephen Hawking, autor knihy Krátká historie času, a jeho kolega Neil Turok nazvali „otevřená inflace,“ existoval ještě před velkým třeskem vesmír velký jako plod fazole uzavřený v bezčasové dutině a těsně před velkým

třeskem došlo k silné expanzi. Jejich teorie údajně vysvětluje vznik hmoty a řeší Einsteinovy gravitační rovnice. Budoucnost vesmíru je prý jasná, bude se rozšiřovat věčně a donekonečna.

Z MF Dnes 23. 2. 1998 zkrátil ŠeS

Současnost bezpilotních letadel

To co někteří z vás dělají na počítačových simulátorech letadel, provádějí již déle než 25 let vojenští operátoři. Rozdíl je však hlavně v tom, že jejich práce nekončí na počítačové desce, ale bojovou operací bezpilotního letadla. V současnosti tato letadla (drony) mohou uletět desetitisíce kilometrů, unesou až jednu tunu nákladu, dosáhnou rychlosti až 720 km/h a mohou ve vzduchu vydržet až 50 hodin. Pochopitelně jen některé a jen

něco z toho (zatím). Drony se vyrábějí jako proudové a vrtulové letouny i jako vrtulníky. Bezpilotní letadla mohou dosahovat zrychlení a přetížení které by žádný živý pilot nevydržel. Navíc nepadne 80% drahého letového času na výcvik pilotů. Zdá se tedy, že se tímto směrem bude ubírat budoucnost letectví.

ŠeS Podle HN 17. 3. 1998

Pořady budoucnosti

Pracovníci některých (?) televizních stanic předběhli dobu, když s velkým předstihem připravovali „zábavné“ pořady. Oprávněnost jejich výběru potvrdil náhodný objev výzkumníků z lékařské fakulty Kalifornské univerzity v Los Angeles, kteří v levé přední pólce mozku našli oblast o velikosti asi dvou čtvercích centimetrů. Když je tato oblast podrážděna elektrickými výboji, člověk se směje bez jakéhokoliv jiného důvodu. Intenzita smíchu je přímo úměrná velikosti

elektrického náboje. Zajímavé na tom je, že se člověk při této stimulaci skutečně výborně baví.

K tomuto objevu pomohla náhoda když na tuto oblast náhodou stimulovali pacientce při léčbě epilepsie. Výzkumný tým o svých zjištěních informoval v časopise Nature.

Při zavedení výsledků tohoto objevu do běžné spotřebitelské praxe a stávající úrovni zábavných pořadů lze očekávat prudký nárůst spotřeby elektrické energie. Nezdá se však, že by elektrické křeslo bylo něco příliš zábavného.

S využitím MF Dnes 28. 3. 1998 a zkušeností s televizními pořady zpracoval ŠeS

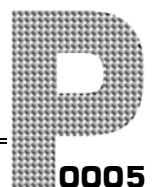
HLÁSNÁ PUTNA

Hádanka v Putně

Leonardo da Vinci (1452-1519) je znám především jako malíř a učenec zabývající se snad všemi obory lidské činnosti. V jeho díle najdeme i celou řadu úvah, aforismů, bajek i jiných menších beletristických textů. Mezi nimi jsou i hádanky. Jednu vám zde předkládáme. Pokud se vám ji po-

daří uhodnout, můžete nám řešení poslat. Správnou odpověď otiskneme příště.

„Na zemi spatříme tvory, kteří budou stále mezi sebou bojovat, a obě strany si navzájem způsobí velké škody a často i smrt. Jejich zloba bude bez hranic. Svými

strašnými pařáty vyvrátí valnou část stromů z rozlehlých le-
sů světa, jedinou jejich touhou bude přinášet nenasytně vše-
mu živému smrt a zármutek, trápení, strach, a zabánět je
na útěk. Z nezměrné pýchy se budou chtít povznést až
k nebesům, ale přílišná váha jejich údů je přidrží při zemi.
Na zemi nebo pod zemí i ve vodě nezůstane nic, co by ne-
bylo pronásledováno, odstraněno nebo pokaženo a z jedné

krasiny přesouváno do druhé; a jejich tělo se stane hrobem
všech živých těl, která připravili o život.

Ó světě, jak to, že se neotevřeš a nezřítíš do hlubo-
kých trhlín svých obromných propastí a jeskyní? Neukazuj
děle nebesům zřůdu tak krutou a bezcítanou!"

Časopis Ducháček pořádá I. ročník turnaje v Dračím doupěti

Ducháčkovy kobky — Temné údolí duše

Turnaj se koná ve dnech **13. – 14. června 1998** na ZŠ Tupolevova 525, Praha 9 – Letňany. Výjimečností tohoto turnaje je nejen originální příběh v duchu dark fantasy, ale i samotný turnajový systém, který hráčům umožňuje zúčastnit se se svojí vlastní postavou. Vítěz získá nefalšovaný meč a nejlepší družina obdrží ceny od organizátorů.

Startovné činí 100 Kč (do 1. 6. 1998), případně 150 Kč (po 1. 6. 1998 a na místě) a zaplatit je můžete složenkou typu A na BÚ číslo 3676852098/0800, konstantní symbol 0308, variabilní symbol je vaše rodné číslo. *Příhláška musí obsahovat tyto údaje:* jméno, příjmení, adresu a rodné

číslo hráče, požadavek na nocleh a občerstvení (hradí se zvlášť na místě), jméno, rasu, povolání, úroveň, hodnoty vlastností, všechna kouzla a předměty postavy (prostě vše, co obsahuje Osobní deník).

Příhlášku a doklad o zaplacení startovního zasílejte co nejdříve na adresu: **Ducháček, Tu-
polevova 516, 199 00 Praha 9 – Letňany**. Obra-
tem obdržíte startovní materiály (které vás uvedou do světa Rudého měsíce), informace o pravidlech, turnajovém programu, ceně noclehu a občerstvení atd. Další informace sledujte v časopisech Dech draka a Excalibur, stejně jako v Ducháčkovi, jehož další číslo by mělo vyjít v červnu 1998.

Výsledky sci-fi soutěže Nejlepší přítel člověka

Do soutěže přišlo celkem 7 výtvarných a 23 literárních prací. Porota je rozdělila do následujících kategorií a provedla jejich obhodnocení.

A. Povídka: (22 prací)

1. Alexandra Pavelková: Jantárová kvapka	12. E. Sukdoláková: Nejlepší přítel člověka je řízek
2. David Jaroň: Valentýna	13. Kristýna Rabinčáková: Ve tmě
3. Miroslav Hokeš: Když přítel odchází	14. Hanka Hosnedlová: Poslední exemplář
4. Kamil Mlčák: Harlekýn	15. Anna Šochová: Kam čert nemůže
5. Ervín Chrt: Čas majonézy	16. Jiří Brázda: O ďáblu a jiných přátelích
6. Edita Dufková: Peggy	17. Libuše Čermáková: Ernesto, hele
7. Zdeněk Kočí: Někdo v síti	18. Petr Souček: Miluji ji
8. Josef Veselý: Démoni a Rivo	19. Václav Čermák: Den netvora
9. Kristýna Rabinčáková: Neviditelný přítel	20. Jaroslav Krejčí: Saturnova dcera
10. Jana Kostecká: Mozek a já	21. Václav Vágenknecht: Nejlepší přítel
11. Josef Berger: Voda a písek, písek a voda	22. Marta K. Konířová: Chcete je?

Porota přiznala zvláštní ocenění za **román:**

Jiří Juránek Fox: Bláznova lest

B. Kresba a malba: (7 prací)

1. Ladislav Říha	5. J. R. Skoupý – Přátelství dvou světů
2. Helena Dufková – Micinka	6. Kamil Mlčák – Motorkář
3.-4. Eliška Drapáčová	7. Lucie Pavelková
3.-4. Lucie Pavelková – Drak	

Kdo je nejlepší přítel člověka?

Odpověď na otázku v titulku byla námětem letošního ročníku soutěže. Musím říci, že letošní soutěž mě příjemně překvapila. Nejen počtem došlých prací, ale především kvalitou. Do soutěže přišlo 23 literárních prací (loni 12) a 7 výtvarných prací (loni 6). To jistě svědčí o tom, že téma soutěže vás tentokrát zaujalo. Ještě důležitější je však kvalita. Po přečtení povídek jsem nabyl dojmu, že jejich úroveň je opravdu dobrá a že těch skutečně

slabých je minimum. Snad to bylo tím, že téma nejlepšího přítele je tématem každého člověka. Většinou jste se dívali do budoucnosti, robot jako nejlepší přítel se objevil v několika obměnách. Ale nechyběl ani nejlepší přítel v podobě řízku či majonézy. Autoři povídek se zpravidla pokoušeli vyjádřit podstatu toho, co znamená nejlepší přítel, a snad právě proto obsahuje většina povídek něco, proč stojí za přečtení.

ZT

HVĚZDY V PUTNĚ

Květnová hvězdná obloha

Obloha se zase posunula. Možná cítíte, jak rychle. Jakoby včera byl Orion celý vidět tak pěkně vysoko, zatímco teď se jeho horní hvězdy, Betelgeuze a Bellatrix, jen tak tak drží nad obzorem. Dávno začalo jaro, s nímž musí jižní nebeskou klenbu ovládnout i tzv. **jarní obloha**. Neodepisujme však ještě *zimní oblohu*, neb ta stále dominuje a bude dominovat jihozápadnímu směru, protože rychlost posouvání oblohy se momentálně zpomaluje. Veškerou touto krásou se můžeme v květnových večerech kochat až po 21. hodině, protože západ Slunce v tomto měsíci nastává kolem půl deváté.

Planety aneb potěšení pro oko ráno

Odbočme na chvíli od hvězdiček a věnujme se planetám. Stojí to za to. Jen ten **Mars** se nachází v blízkosti Slunce, jímž až teď byl konečně dohnán, a tím pádem několik dalších týdnů ho nebudeme moci vůbec pozorovat.

Zato více vpravo se budou předvádět ostatní planety, prakticky všechny ty viditelné, tedy po Saturn, a navíc budou rozmístěny *skoro v jedné přímce*. Nejvzdálenější od Slunce bude nejvíce vpravo jasný **Jupiter**. Když dále půjdeme okem doleva, narazíme na **Venuši**, kterou lehce poznáme tak, že bude nejjasnější. V těchto místech možná nalezneme i nejobtížnější **Saturn**, totiž z těchto planet nejméně jasný, obzvláště *v té záři*, a konečně **Merkur**, z nich nejbližší ke Slunci a poměrně jasný. Pro velké úhlové vzdálenosti od Slunce se tak naskytly *velice vhodné podmínky* pro pozorování planet, které bychom si neměli nechat ujít (100% šance do konce května). Jupiter a Saturn jsou dále než Země, zůstávají proto na nemalou dobu v souhvězdích, kde právě jsou (Jupiter ve Vodnáři, Saturn v Rybách), narozdíl od Merkuru a Venuše, jež se pohybují se Sluncem. Polohy planet k sobě na-

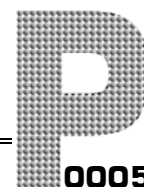
vzájem neurčují, protože se docela rychle pohybují, přesněji Merkur s Venuší budou *předbíhat, přeskakovat* ty ostatní.

A konečně hvězdná obloha ...

S nejnámějšími souhvězdími *zimní oblohy* jsme se v podstatě rozloučili. Úplná *zimní obloha* byla ještě popsána v předchozích číslech. Přišel čas tzv. *jarní oblohy*: Funkci dominanty Orionu převzal Lev, funkci krásy převzala Panna a *zimní šestiúhelník* bude vystřídán *jarním trojúhelníkem* ...

Při popisování začneme od západu. Tam nás z odcházející *zimní oblohy* zajisté upoutá 6. nejjasnější hvězda na celé nebeské klenbě – **Kapella**, alfa v souhvězdí **Vozky**, které je poměrně vysoko, ale během noci klesá. My se hlavně musíme zmínit o dvou nápadných hvězdičkách blízko sebe – **Kastor** (alfa) a pod ním **Pollux** (beta) v **Blížencích**, pod nimiž je jasný **Prokyon** v souhvězdí **Malého psa**. Tento „*zbytek*“ *zimní oblohy* lze vidět až do půlnoci.

Půjdeme-li zrakem dále doleva, dostaneme se na *jarní oblohu*. Zde by nám jako první měly padnout do oka čtyři jasné hvězdy rozmístěné do jakéhosi *lichoběžníku*. To je majestátné souhvězdí **Lva**, jehož nejjasnější hvězda nacházející se vpravo dole se nazývá **Regulus** (alfa) a představuje *přední tlapy ležícího zvířete*. Vlevo dole, kde by měl Lev *ocas*, bliká **Denebola** (beta souhvězdí). Horní hvězdy Lva dostaly jména zřídka se používající a s arabským původem: **Zosma** (ta vlevo) a **Algieba** (ta vpravo, označená jako gamma), od níž napravo další hvězdičky představují *hlavu zvířete*. Ve čtyřúhelníku zmíněných hvězd Kastor, Prokyon, Regulus a Algieba se nachází nenápadné souhvězdí **Raka**, tvořené 5 slabšími hvězdičkami. Je tedy dobrým testem *tmavosti a čistoty* oblohy, protože za

opravdu nejlepších podmínek jej prostým okem spatříme bez problémů.

Budeme-li pokračovat po ekliptice (jako zvěrokruhu) za Lva, zahlédneme neméně rozlehlé souhvězdí **Panny**. Případně si počkejme, až se celé souhvězdí dostane pořádně vysoko nad obzor, abychom si mohli vychutnat tu krásu. Totiž na samém spodku v obrazci připomínajícím nakloněné písmeno Y má Panna nejjasnější hvězdu. Ta se jmenuje **Spika**, což v překladu znamená *klas*. Ano, pokud si chceme představit ženu v obrazci hvězd tohoto souhvězdí, pak by nebeská paní byla na boku, až vzhůru nohama, a v ruce by

držela *žitný klas*. A konečně od Panny stoupejme očima výše, kde nepřehlédneme nápadně načernalou a 4. nejjasnější hvězdu celé oblohy jménem **Arktur**, alfu souhvězdí **Bootes**, což lze přeložit jako **Pastýř**. Spojením hvězd Regulus, Arktur a Spika dostaneme tzv. **jarní trojúhelník**, důležitý pro orientaci na nové **jarní obloze**.

Tím jsme poznali základní hvězdy a souhvězdí *jarní oblohy* tak, že se na ní už umíme dobře orientovat. Příště si povídání můžeme rozvést o další zajímavosti a historická odůvodnění, případně se podíváme, co se skrývá na východě za Pastýřem.

PBr

časové údaje v tomto textu přizpůsobeny letnímu času (SELČ).

Obsah

Večer se sci-fi – duben + úvodník	1
Pavel HOUSER: O lidech a místech.....	2
Jiří T. PELECH: Výprava na Bezděz	7
J. M. Troska: Záhadný ostrov	9
Sam J. Lundwall: Čas a Amélie	9
Bibliografie – David Brin.....	10
David Brin na Worldconu 1997	11
Výběr z myšlenek malířů – I.....	14
Vakuum	16
Velký třesk 2.....	16
Další teorie o vzniku vesmíru.....	17
Současnost bezpilotních letadel.....	17
Pořady budoucnosti	17
Hádanka v Putně	17
Ducháčkovy kobky	18
Výsledky soutěže Nejlepší přítel člověka	18
Květnová hvězdná obloha.....	19

Putna / 5. číslo / 1998 / 5. celkem

Vydává: klub J. M. Trosky Mladá Boleslav pro své členy a příznivce.

Vychází: každou 2. středu v měsíci.

Náklad: několik málo výtisků.

Toto číslo vyšlo: 13. 5. 1998.

Uzávěrka příštího čísla: 3. 6. 1998.

©1998 SF klub J. M. Trosky MB

Zpracovalo: DTP studio PES

Redakční rada:

prezident: Jiří T. Pelech

viceprezident: Zdeněk Töpfer

sekretář: Zdeněk Randa

technik: Slavoj Ševců

Adresa: Zdeněk Töpfer, V Rokli 154
293 01 Mladá Boleslav

emajl: putna@vecnost.cz

Internet: http://putna.vecnost.cz